

Global Entrepreneurship Monitor Resum executiu Catalunya 2014

Amb la col·laboració de:

**Universitat Autònoma
de Barcelona**

Autors i equip de recerca:

Carlos Guallarte (director GEM Catalunya)

Joan Lluís Capelleras

Marc Figuls

Enric Genescà

Carlos Martínez

Teresa Obis

ISBN 978-84-92940-20-2

Les dades utilitzades per a la confecció d'aquest informe són recollides pel Consorci Internacional GEM. La seva anàlisi i interpretació és responsabilitat exclusiva dels autors.

La taxa d'activitat emprenedora (TEA) a Catalunya l'any 2014 se situa al 7,54%, mentre que a la demarcació de Barcelona ha estat del 7,30%. Respecte del 2013, la TEA ha augmentat tant a Catalunya com a Barcelona.

Aquests valors de la TEA són superiors a la mitjana de la resta de països de la UE amb economies basades en innovació (6,9%) i estan molt per sobre de la mitjana de la resta d'Espanya (5,1%).

L'informe GEM Catalunya 2014 analitza l'activitat emprenedora a Catalunya durant el 2014 així com la seva evolució durant els últims anys. Així mateix, examina els valors i les percepcions de la població que afecten la decisió de crear una empresa. També presenta el perfil de les persones involucrades en el procés emprenedor i el de les empreses creades recentment. Finalment, identifica les variables de l'entorn que influeixen en l'emprenedoria a Catalunya.

L'informe es basa, d'una banda, en una enquesta a una àmplia mostra de la població adulta catalana i, de l'altra, en una enquesta a experts del sistema emprenedor a Catalunya, així com en dades recopilades de fonts secundàries. A continuació es presenten els principals resultats de l'estudi tant per a Catalunya com per a la província de Barcelona. Aquests resultats es comparen amb els de la resta d'Espanya i amb els dels països de la resta de la UE que es consideren "economies basades en la innovació" segons la classificació del *World Economic Forum*.¹ Així mateix, també es comparen amb els de tots els països que s'emmarquen en aquesta categoria, tant si són d'Europa com si no, i amb les comunitats autònomes.

Valors, percepcions i aptituds emprenedores de la població catalana

L'any 2014 la taxa d'activitat emprenedora (TEA) a Catalunya se situa al 7,54%. Aquest resultat suposa una millora respecte de l'any anterior, en què es va observar una caiguda d'aquesta taxa. El percentatge a què s'arriba a la província de Barcelona és similar, ja que la TEA és del 7,3%. Cal destacar que aquests valors estan per sobre de la mitjana de la resta de països de la Unió Europea d'economies basades en innovació (6,9%) i molt per sobre de la resta d'Espanya (5,1%).

Aquest augment pot ser el reflex de la tendència positiva que es detecta en alguns dels valors i percepcions de la població adulta catalana enquestada. En concret, per tercer any consecutiu es produeix un increment en la percepció de bones oportunitats, amb una millora de gairebé el 25%. Aquest fet posa de manifest que un percentatge considerable de la població catalana comença a detectar a l'entorn, després de la llarga i profunda crisi, oportunitats de negoci que poden ser explotades.

Amb tot, en els factors socioculturals encara hi ha moltes oportunitats de millora. Tot i que emprendre es percep com una bona opció professional i que en els mitjans de comunicació apareixen històries d'èxit empresarial, encara no es considera que emprendre generi un bon estatus social i econòmic (a gran distància de la resta d'Europa).

La percepció que iniciar un negoci és una bona opció professional continua tenint una alta puntuació, però perd força. La durada de la crisi i les dificultats que tenen els emprenedors han posat de manifest que desenvolupar una iniciativa emprenedora és una tasca difícil i menys atractiva que anteriorment.

La imatge de l'emprenedor en la societat també sol ser un factor rellevant en el moment de configurar les intencions de qualsevol emprenedor potencial. L'evolució de l'opinió que emprendre atorga estatus social i econòmic a Catalunya i a la resta d'Espanya sempre ha estat al voltant de deu punts per sota d'Europa, i s'amplia aquesta diferència en els últims tres anys fins a més de vint punts. La proliferació de notícies negatives, especialment de corrupció, que s'associen força indiscriminadament a directius, empresaris i

¹ El World Economic Forum classifica els països en tres grans categories que reflecteixen els diferents estadis de desenvolupament econòmic: economies basades en factors de producció, economies basades en l'eficiència i economies basades en la innovació (EBI), i situen Espanya i Catalunya en aquesta última categoria juntament amb la majoria de països europeus, països nord-americans i alguns països de l'est asiàtic.

polítics, pot ser una de les causes d'aquest continu retrocés. D'altra banda, la profunditat i la durada de la crisi han determinat que moltes empreses durant els últims anys s'hagin vist abocades al concurs de creditors, amb el desprestigi que això suposa. Per això és tan important el màrqueting de testimoni i els models de referència positius que contrastin aquestes percepcions.

Les reformes en el mercat laboral, per reduir tant els costos salarials com els costos de la postocupació (pensions, prestacions per atur i indemnitzacions per acomiadament), i l'impacte que han tingut en la renda de les famílies, han provocat un dels increments més grans de la desigualtat de l'OCDE. Aquesta situació ha provocat que a Catalunya, de manera similar que a Espanya, es desitgi cada cop més una equitat en els estàndards de vida, tal com es desprèn del fet que aquest indicador hagi augmentat tretze punts percentuals des de l'any 2009 (59,9%) fins al 2014 (73%), i que es manté des del 2010 amb valors lleugerament superiors al 70% i deu punts percentuals per sobre de la RUE (figura 1). En aquest sentit, sembla que cada cop hi ha més preocupació pel benestar col·lectiu respecte de l'individual amb relació als estàndards de vida. Si bé està plenament justificat i explicat aquest augment en l'orientació envers l'equitat, això pot redundar negativament en la imatge de la funció empresarial.

Els resultats relatius a les percepcions, valors i aptituds de la població adulta a Barcelona són similars als que s'observen a la resta de Catalunya. En el cas de Barcelona la proporció de persones que manifesten la necessitat de més equitat en els estàndards de vida és lleugerament superior, mentre que sembla que a la resta de Catalunya es declara disposar de més coneixement de models de referència (figura 2).

D'altra banda, la comparació de les persones que a Catalunya estan involucrades en alguna fase del procés emprenedor amb les persones que no ho estan aporta resultats interessants (figura 3). Així, és interessant assenyalar que les persones involucrades tenen més confiança en les seves habilitats, coneixen més emprenedors, perceben més oportunitats en l'entorn i tenen menys por davant del fracàs que la resta de la població catalana (figura 3).

La situació de Barcelona i Catalunya amb relació a les economies basades en la innovació i a les comunitats autònomes és positiva en el nivell d'autoeficàcia percebuda per la població (coneixements i habilitats per emprendre). Catalunya també es posiciona en un bon lloc a escala internacional en la valoració dels models de referència (coneix emprenedors). En canvi, el posicionament a escala internacional és millorable pel que fa a la percepció de la població catalana sobre l'existència de bones oportunitats en l'entorn i respecte de la por davant del fracàs a l'hora d'emprendre (figures 4 i 5). Amb tot, la puntuació tant de Barcelona com de Catalunya és bona en aquests dos últims indicadors (oportunitats en l'entorn i por davant del fracàs) en comparació amb les comunitats autònomes.

Per tercer any consecutiu, es produeix un increment en la percepció de bones oportunitats en l'entorn per part de la població catalana.

Emprendre es percep com una bona opció professional i als mitjans de comunicació apareixen històries d'èxit empresarial. Amb tot, encara no es considera que emprendre generi un bon estatus social i econòmic, a gran distància de la resta de la UE.

A Barcelona i Catalunya, de manera similar que a Espanya, es desitja cada cop més equitat en els estàndards de vida.

Figura 1. Percepcions, valors i aptituds dels catalans respecte d'Espanya i la resta països GEM de la UE impulsats per la innovació

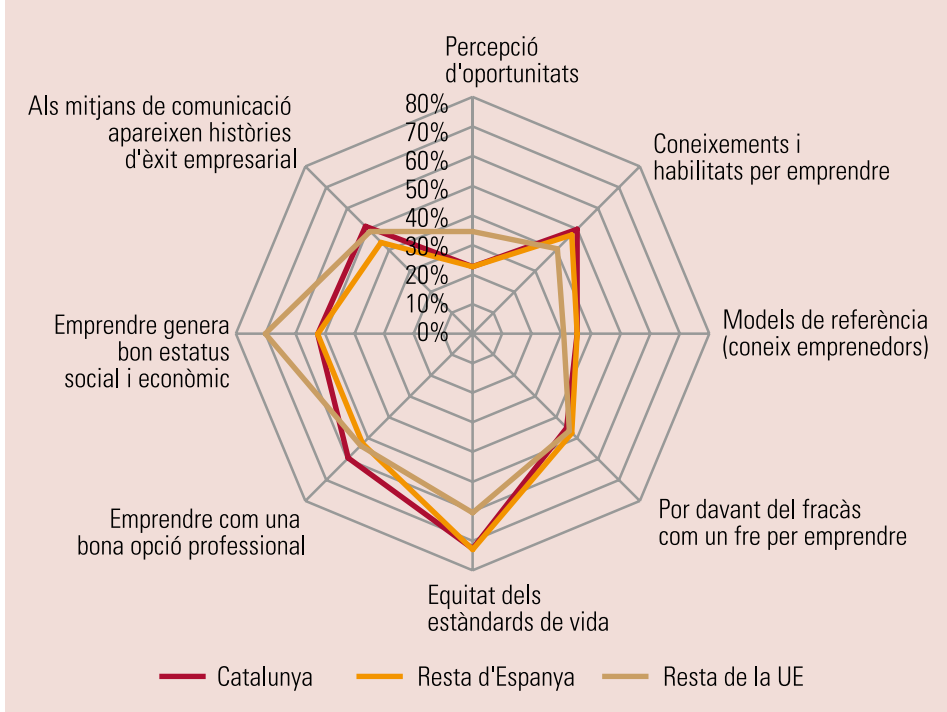

Figura 2. Percepcions, valors i aptituds dels barcelonins respecte de les persones de la resta de Catalunya

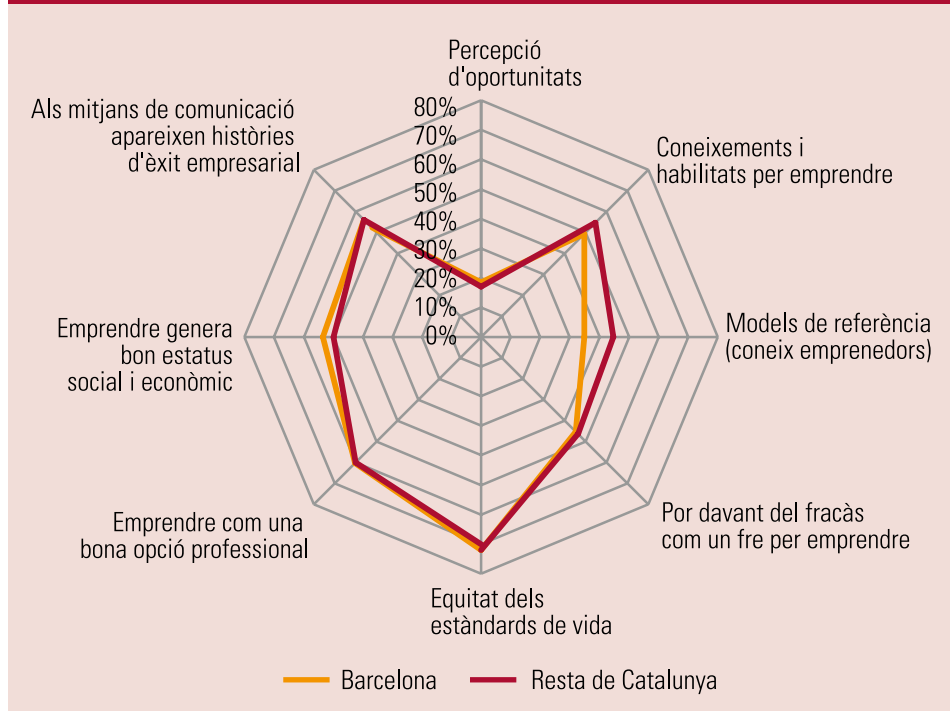
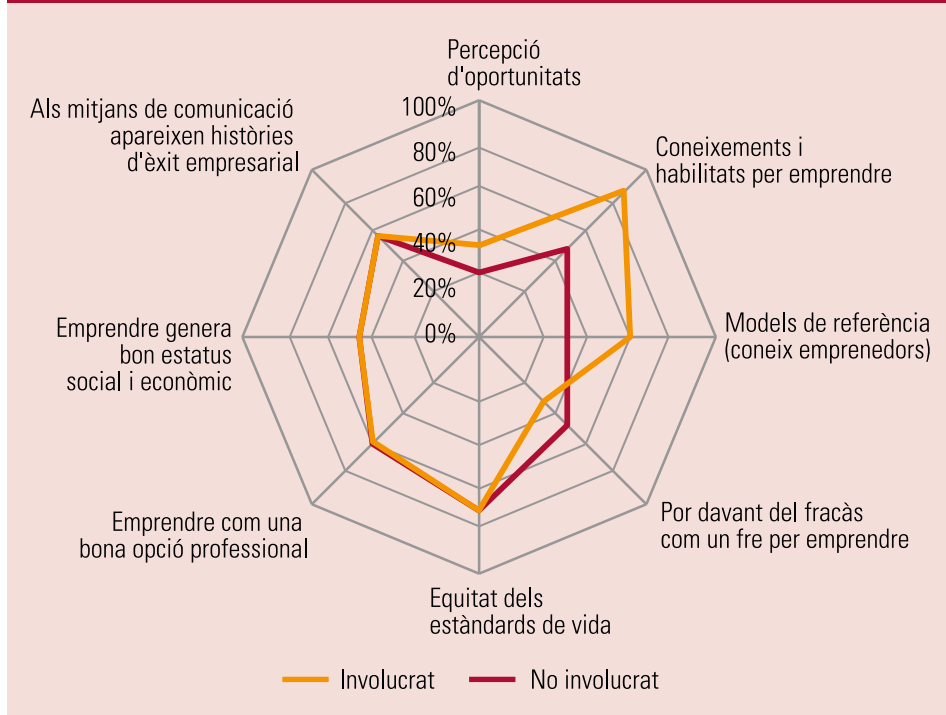

Figura 3. Percepcions, valors i aptituds dels catalans segons si estan involucrats o no en qualsevol de les fases del procés emprenedor

Les persones involucrades en alguna fase del procés emprenedor tenen més confiança en les seves habilitats, coneixen més emprenedors, perceben més oportunitats en l'entorn i tenen menys por davant del fracàs que la resta de la població catalana.

La situació de Barcelona i Catalunya amb relació a les economies basades en la innovació i a les comunitats autònomes és positiva en el nivell d'autoeficàcia percebuda per empreure i en la valoració dels models de referència.

El posicionament a escala internacional és millorable pel que fa a la percepció de la població catalana sobre l'existència de bones oportunitats en l'entorn i respecte de la por davant del fracàs a l'hora d'empreure.

Figura 4. Posicionament de Catalunya a escala internacional (en comparació amb altres economies basades en la innovació), i de les comunitats autònomes, en funció de la percepció d'oportunitats i autoreconeixement d'habilitats per empreure el 2014

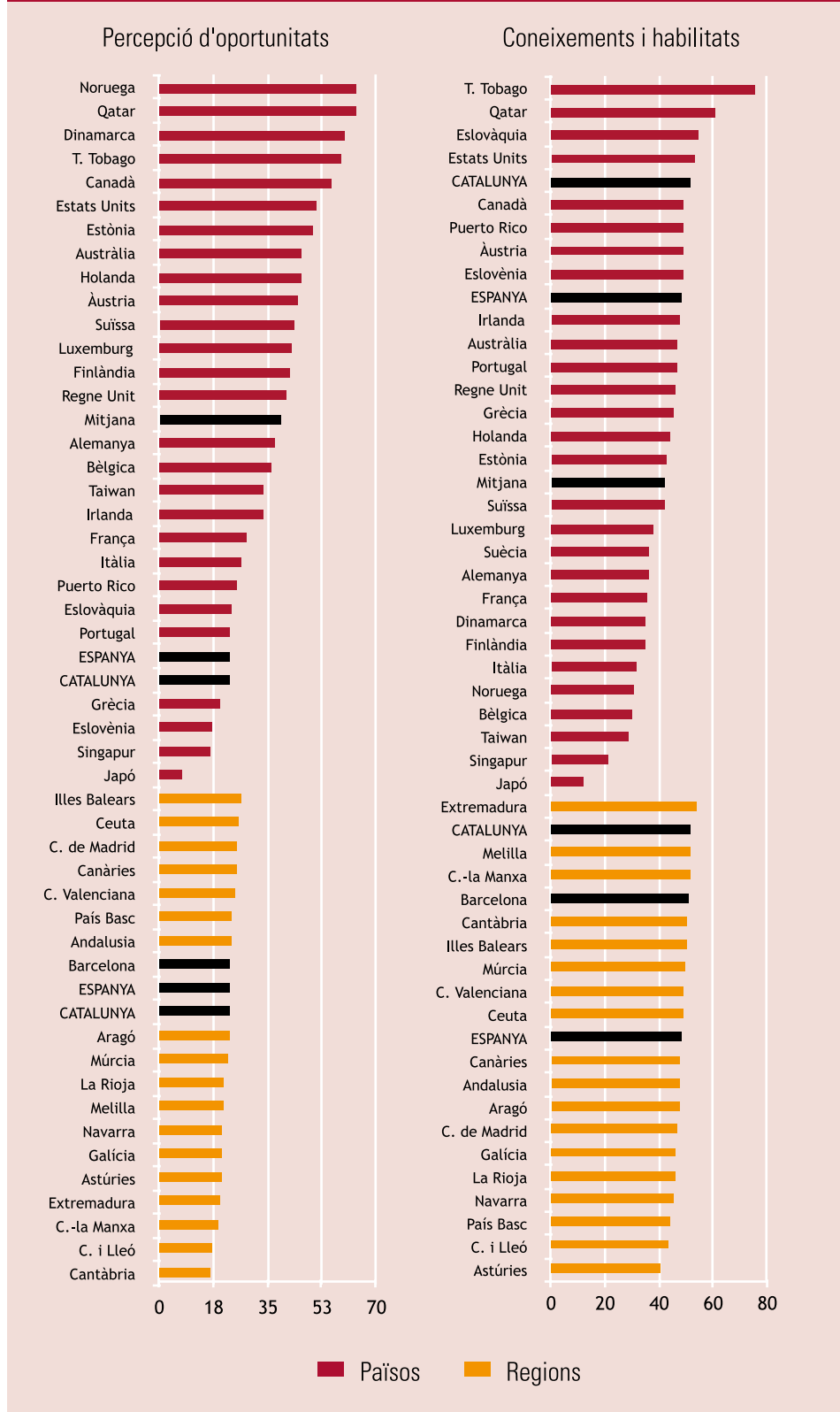
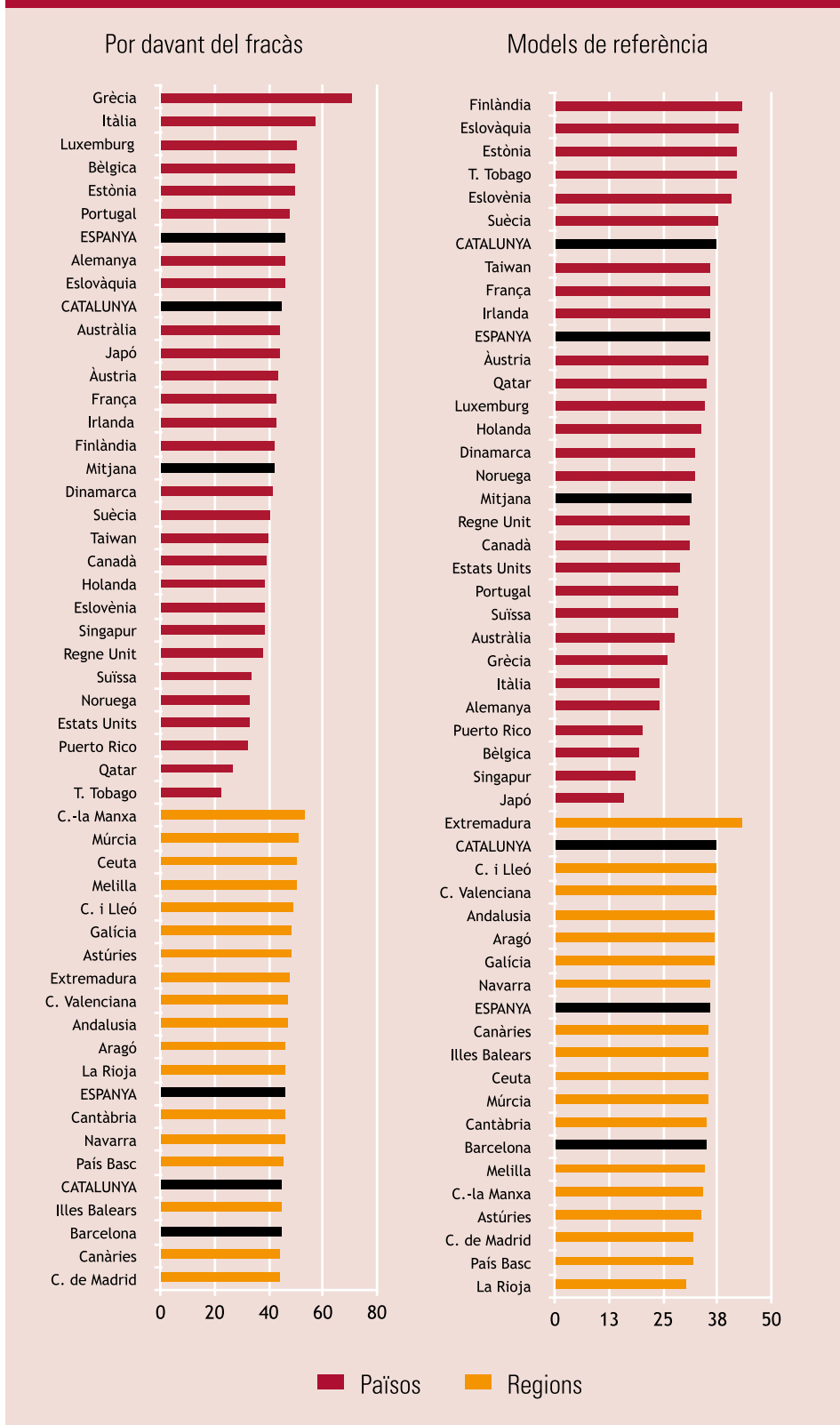

Figura 5. Posicionament de Catalunya a escala internacional (en comparació amb altres economies basades en la innovació), i de les comunitats autònomes, en funció de les percepcions relatives a la por davant del fracàs i models de referència el 2014

La puntuació tant de Barcelona com de Catalunya és elevada pel que fa a la percepció d'oportunitats en l'entorn i a la por davant del fracàs en comparació amb les comunitats autònomes.

**La taxa d'activitat
emprenedora
(TEA) a Catalunya
el 2014 (7,54%)
es desglossa
de la següent
manera, per
demarcacions:
Barcelona: 7,30%,
Girona: 7,40%,
Lleida: 12,97%,
Tarragona: 6,30%.**

**La TEA a
Catalunya el 2014
augmenta un 14%
respecte del 2013
i és superior tant
a la de la resta
d'Espanya com a
la resta de la UE.**

Activitat emprenedora i les seves característiques

L'any 2014 la proporció de la població adulta amb intenció d'emprendre en els següents 3 anys arriba al 9,7% a Catalunya i al 10,2% a la demarcació de Barcelona. Cal assenyalar que aquests percentatges són clarament superiors als d'Espanya (7,7%), si bé estan per sota de la mitjana de la UE (11,7%) (figures 6, 7 i 8). Després que entre el 2009 i el 2012 la proporció d'aquests emprenedors potencials augmentés, en els últims dos anys s'observa una certa tendència decreixent a tots els àmbits (figura 9).

L'activitat emprenedora total (índex TEA) de Catalunya el 2014 se situa al 7,54%. Aquest percentatge és superior tant al de la resta d'Espanya com al de la resta de la UE i suposa un creixement del 14% respecte del 2013 (figura 10). Aquest augment és principalment motivat pel gran creixement (32%) dels emprenedors nous, emprenedors amb una activitat entre 4 i 42 mesos, que busquen fer-se un lloc al mercat i consolidar la nova empresa. Aquest grup d'emprenedors és més rellevant pel recorregut i impacte en l'economia que els naixents (fins a 3 mesos d'activitat).

També cal assenyalar que tant a Catalunya com a Barcelona el percentatge de població involucrada en negocis consolidats (empreses que fa més de 42 mesos que són al mercat) s'ha mantingut com al 2013 amb un valor a la vora del 10%. És important remarcar que els percentatges a què s'arriba estan molt per sobre dels que s'observen a la resta d'Espanya i la resta de la UE (9,7% i 8,8% a Catalunya i Barcelona davant del 6,6% i 6,5% d'Espanya i la UE) (figura 11).

A més, cal remarcar el descens del percentatge de la població que ha tancat un negoci en els últims 12 mesos a Catalunya davant de la proporció dels emprenedors que mantenen el seu projecte (figura 12). Així, s'observa la reducció a la meitat dels tancaments d'empreses. No només van disminuir un 15% les persones que l'últim any havien abandonat una activitat empresarial (1,48% de la població adulta), sinó que la majoria d'aquests negocis no es van tancar. Com que l'observatori GEM distingeix entre l'abandonament per venda o traspàs del que ho és per tancament efectiu de l'activitat, el primer representa el 0,80% (amb un increment del 130% respecte de l'any anterior) i el segon només un 0,68% (amb una caiguda del 51% respecte del 2013). És a dir, s'ha passat d'un abandonament per tancament el 2013 de l'1,40% a un valor de 0,68% el 2014, mentre que a la resta d'Espanya s'ha mantingut (d'1,40% a 1,36% el 2014).

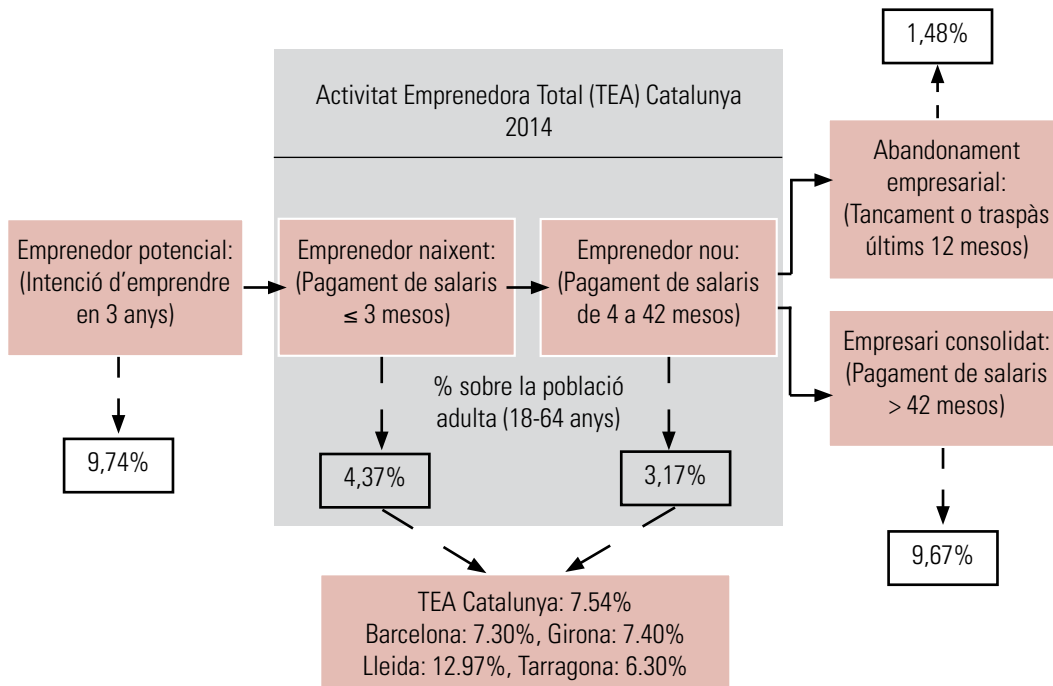
En situar Barcelona i Catalunya al rànquing de comunitats, se'n confirma l'elevada posició en el context espanyol pel que fa a les taxes d'emprenedors potencials, en fase inicial (TEA) i també en consolidats. El posicionament de Catalunya a escala internacional és especialment bo en el percentatge d'emprenedors consolidats (sisena en el rànquing internacional). En el grup d'emprenedors en fase inicial la situació de Catalunya s'assembla a la de la mitjana de les economies basades en la innovació, mentre que hi ha un clar diferencial en el percentatge d'emprenedors potencials si ho comparem amb els nivells internacionals (figura 13).

El principal motiu per emprenre a Barcelona i Catalunya continua essent fruit d'una oportunitat de negoci (figures 14 i 15), on aquesta TEA (5,2%) és un 67% més elevada que la de la resta d'Espanya (3,3%) i igual que la de la resta d'Europa (5,1%). Si desglossem la motivació per oportunitat, el fet d'arribar a tenir més independència és la raó que declaren una mica més de la meitat dels emprenedors a Barcelona i Catalunya (51% i 52%, respectivament).

Un resultat molt positiu és que després de quatre anys s'ha trencat la tendència de creixement de la ràtio TEA per necessitat/TEA per oportunitat, que es considera un indicador de la qualitat de l'activitat emprenedora (com més valor de la ràtio, menys

qualitat de la iniciativa emprenedora). Aquest lleuger descens a Barcelona i Catalunya és destacable perquè s'ha produït en un context de continu creixement tant a la resta d'Espanya com a la resta d'Europa (figura 16).

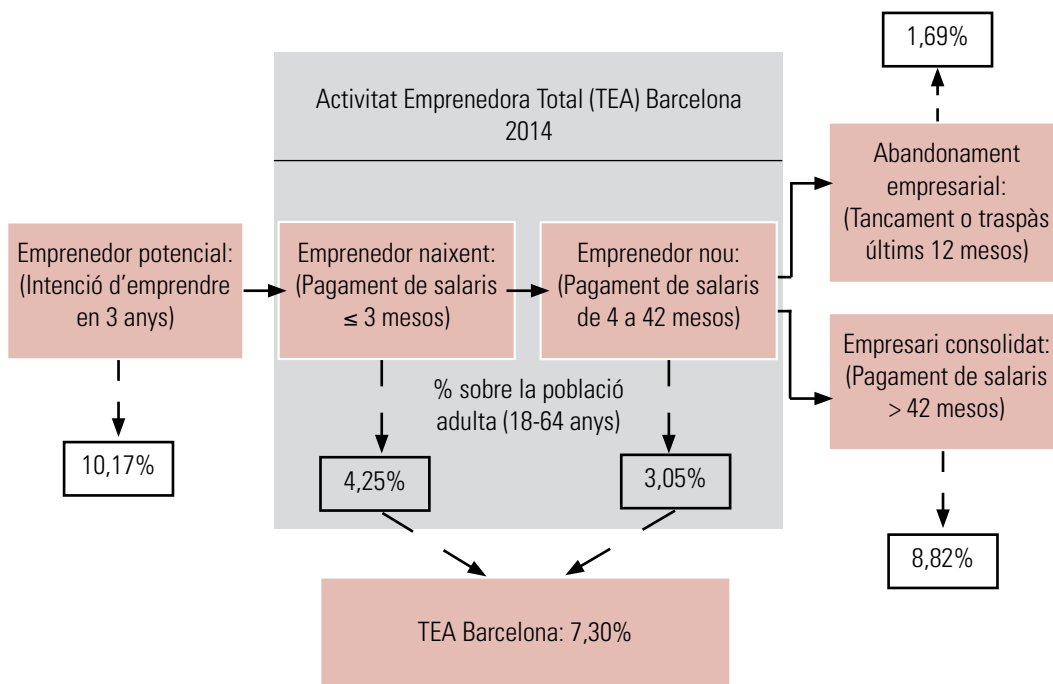
Figura 6. El procés emprenedor a Catalunya el 2014

L'any 2014 el percentatge d'emprenadors potencials (tenen intenció d'emprendre en els pròxims 3 anys) arriba al 9,7% a Catalunya i al 10,2% a Barcelona.

L'esmentada proporció d'emprenadors potencials a Barcelona i Catalunya és clarament superior a la d'Espanya (7,7%), si bé està per sota de la mitjana de la UE (11,7%).

Figura 7. El procés emprenedor a Barcelona el 2014

Després que entre el 2009 i el 2012 la proporció d'emprenadors potencials augmentés, en els últims dos anys s'observa una certa tendència decreixent a Barcelona, Catalunya i Espanya.

El 2014 es produeix un gran creixement (32%) dels emprenadors nous (els que tenen una activitat entre 4 i 42 mesos), que són els que busquen fer-se un lloc al mercat i mantenir la nova empresa.

Figura 8. El procés emprenador a Europa el 2014

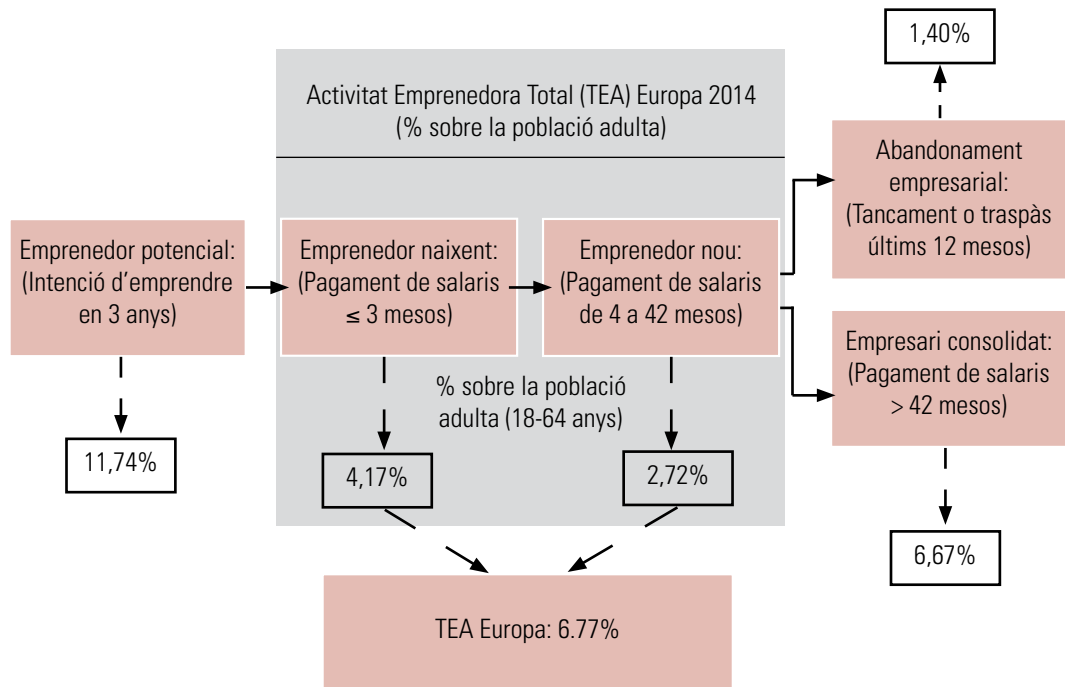

Figura 9. Evolució del percentatge de la població de 18-64 anys que espera emprendre en els propers 3 anys a Barcelona, Catalunya, resta d'Espanya i resta d'Europa durant el període 2004-2014

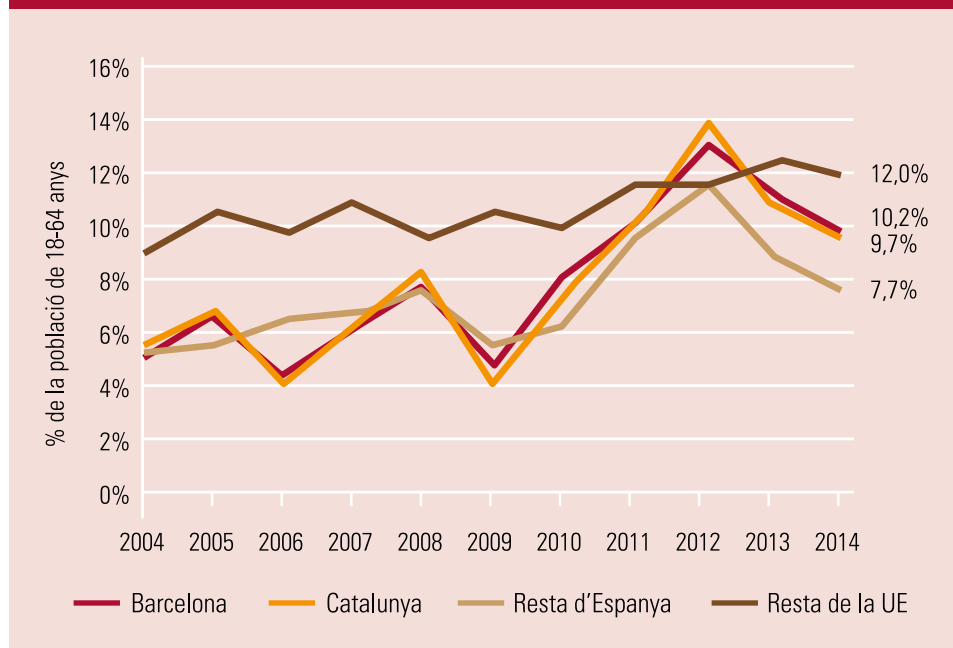
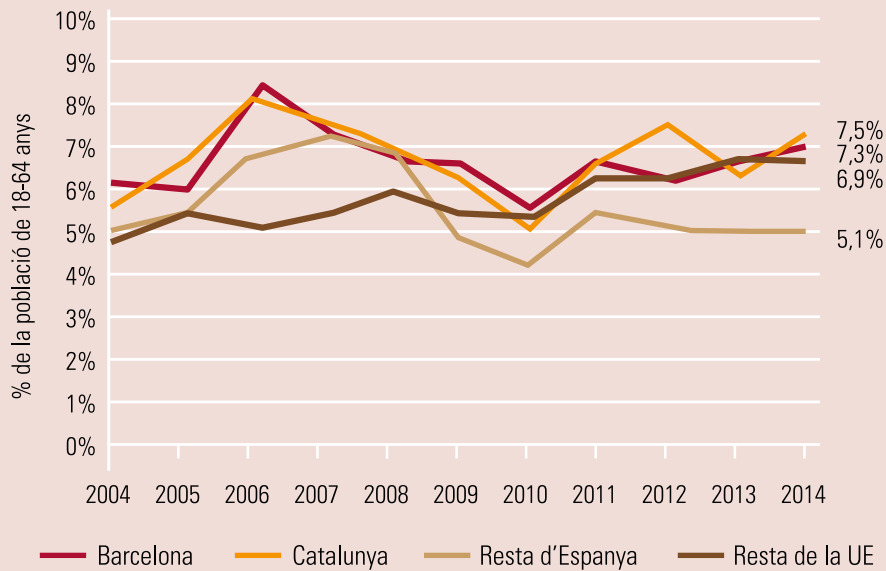

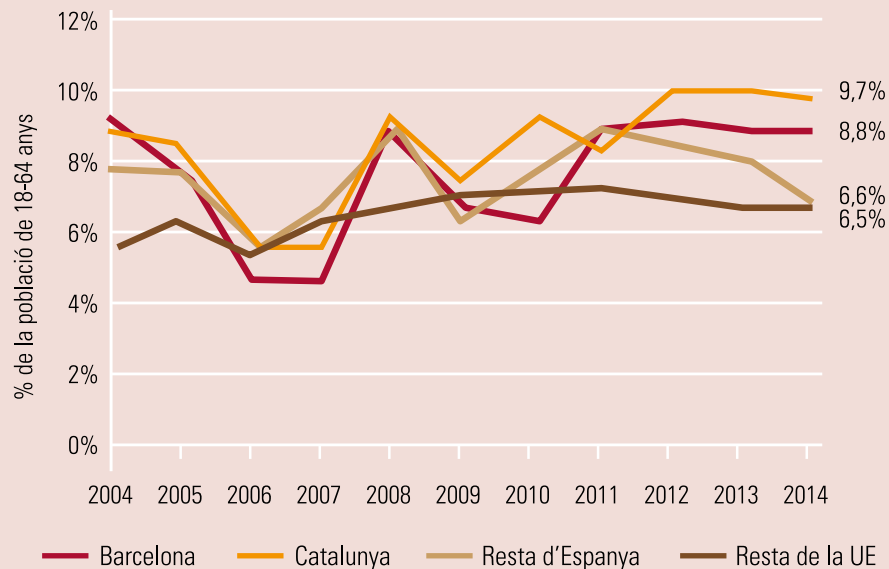
Figura 10. Evolució de l'índex TEA de Barcelona, Catalunya, resta d'Espanya i resta d'Europa durant el període 2004-2014

Tant a Catalunya com a Barcelona el percentatge de població involucrada en negocis consolidats (empreses que fa més de 42 mesos que són al mercat) s'ha mantingut com al 2013 (9,7% i 8,8%, respectivament).

Els percentatges d'empreses consolidades a Barcelona i Catalunya són considerablement superiors als que s'observen a la resta d'Espanya (6,6%) i la resta de la UE (6,5%).

Figura 11. Evolució del percentatge de la població de 18-64 anys involucrada en negocis consolidats a Barcelona, Catalunya, resta d'Espanya i resta d'Europa durant el període 2004-2014

Un resultat positiu és el descens de la proporció de la població que ha tancat un negoci en els últims 12 mesos a Catalunya davant de la proporció dels emprenedors que mantenen el seu projecte.

A Catalunya s'ha passat d'un abandonament del negoci per tancament el 2013 de l'1,40% a un valor de 0,68% el 2014, mentre que a la resta d'Espanya el percentatge s'ha mantingut (d'1,40% a 1,36%).

Figura 12. Evolució del percentatge de la població de 18-64 anys que ha abandonat un negoci en els últims 12 mesos a Catalunya durant el període 2007-2014, desglossat en els que el negoci continua (traspàs) i en els que es tanca

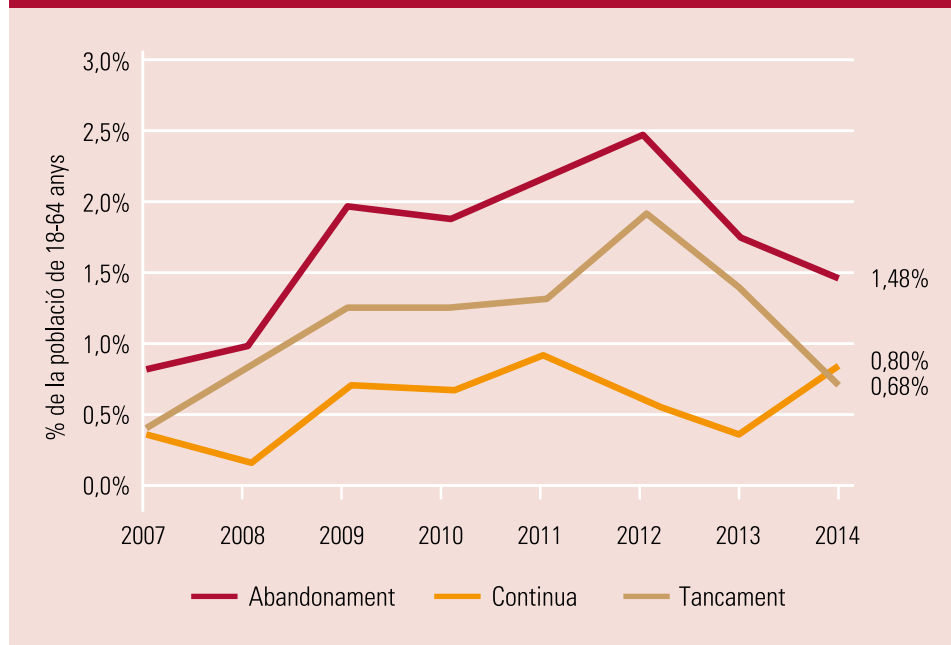
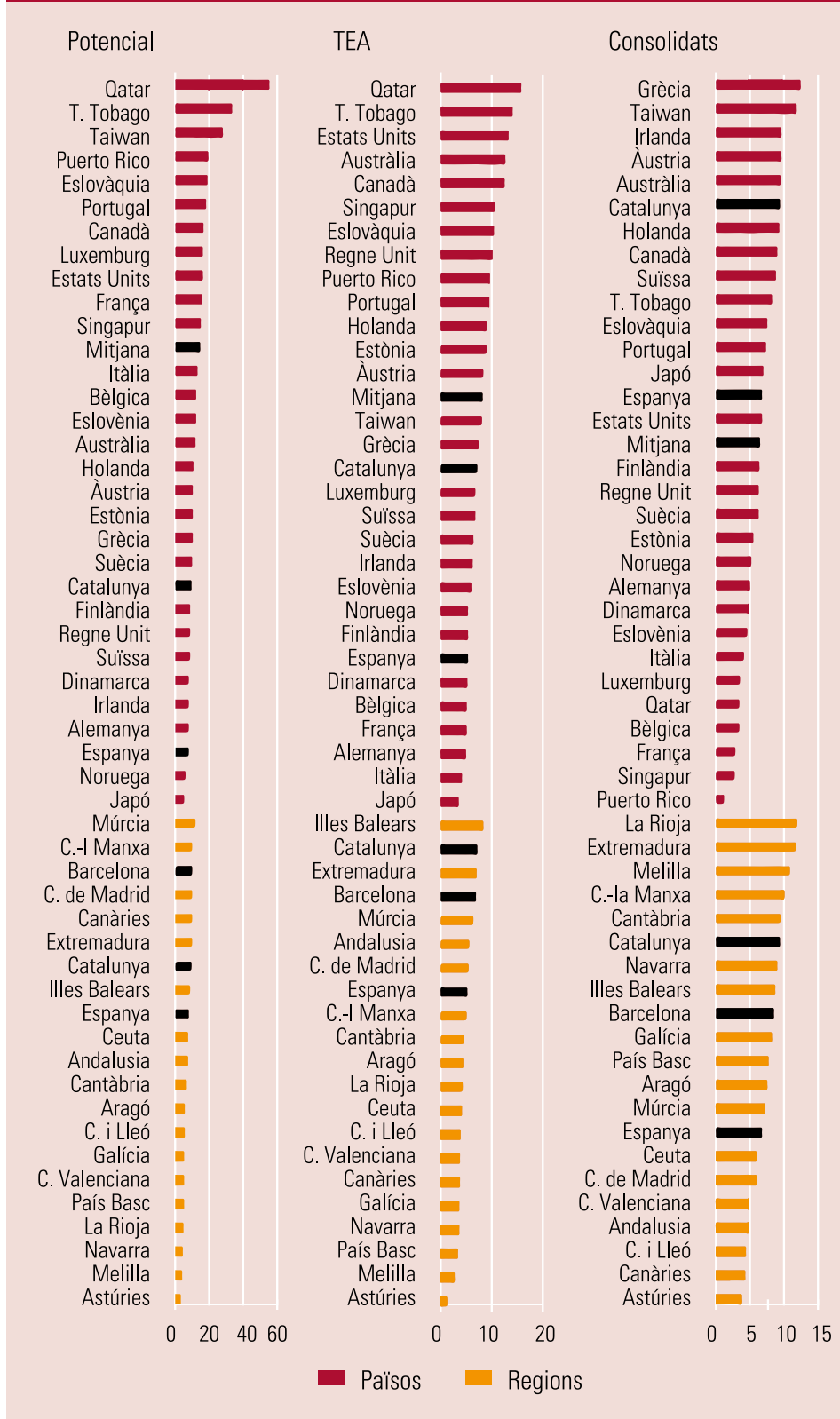

Figura 13. Posicionament de Catalunya a escala internacional (en comparació amb altres economies basades en la innovació), i de les comunitats autònomes, en funció del percentatge d'emprenedors potencials, en fase inicial (TEA) i consolidats el 2014

En comparació amb les comunitats autònomes, Barcelona i Catalunya tenen una posició elevada en el rànquing espanyol pel que fa a les taxes d'emprenedors potencials, en fase inicial (TEA) i també en consolidats.

A escala internacional, el posicionament de Catalunya és especialment bo en el percentatge d'emprenedors consolidats (sisena en el rànquing internacional).

La mitjana catalana quant al percentatge d'emprenedors en fase inicial s'acosta a la de la resta de la UE. El percentatge d'emprenedors potencials és clarament inferior als nivells internacionals.

El principal motiu per emprendre a Barcelona i Catalunya encara és fruit d'una oportunitat de negoci.

La TEA per oportunitat (5,2%) és un 67% més elevada que la de la resta d'Espanya (3,3%) i pràcticament igual que la de la resta d'Europa (5,1%).

Si desglossem la motivació per oportunitat, el fet d'arribar a tenir més independència és la raó que declaren una mica més de la meitat dels emprenedors a Barcelona i Catalunya (51% i 52%, respectivament).

Figura 14. Distribució de l'activitat emprenedora total (TEA) a Catalunya en funció del principal motiu per emprendre

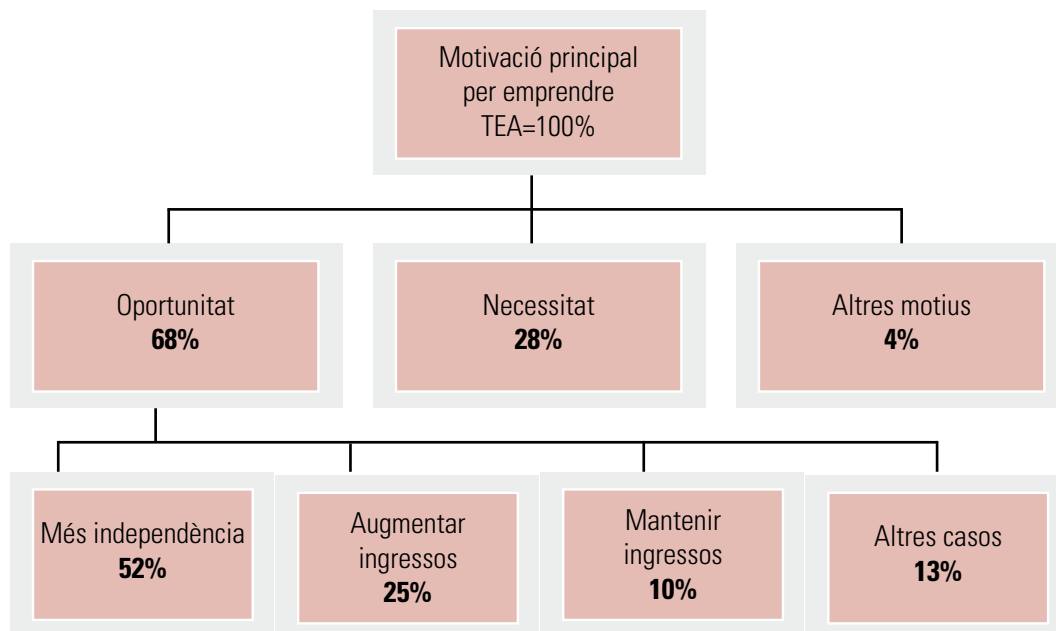

Figura 15. Distribució de l'activitat emprenedora total (TEA) a Barcelona en funció del principal motiu per emprendre

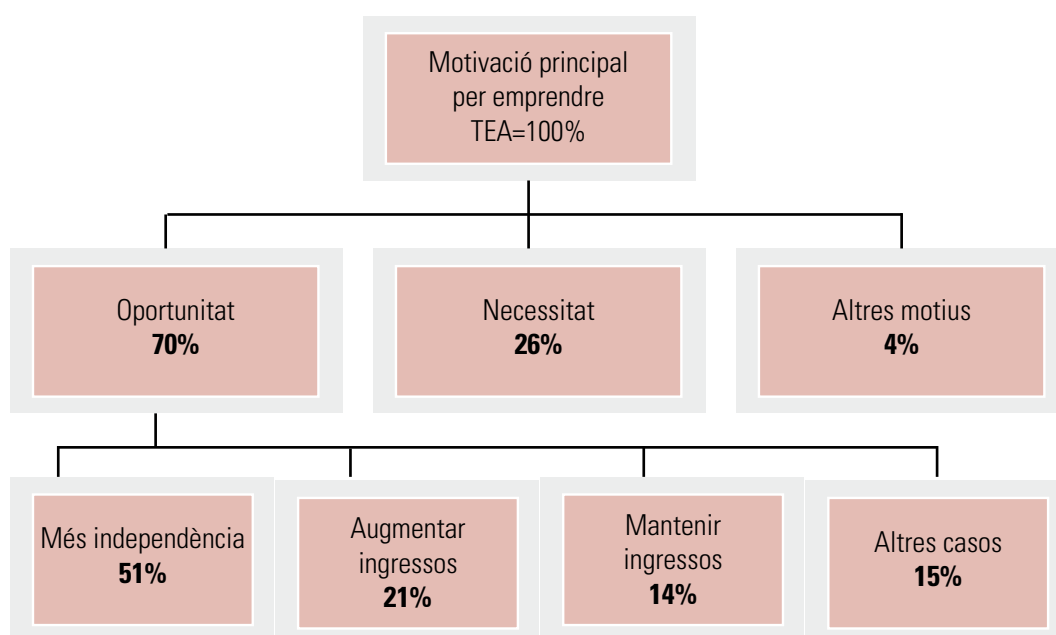
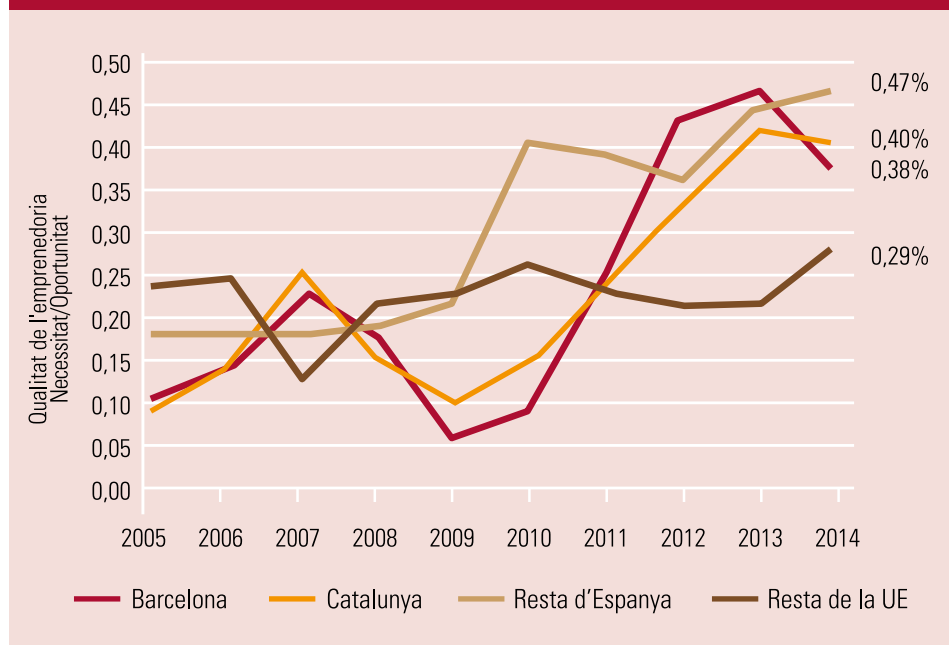

Figura 16. Evolució de la ràtio necessitat/oportunitat com un indicatiu de la qualitat de l'emprenedoria

Després de quatre anys s'ha trencat la tendència de creixement de la ràtio TEA per necessitat/TEA per oportunitat a Barcelona i Catalunya. Això indica una lleugera millora de la qualitat de la iniciativa emprenedora.

Aquest resultat és destacable perquè s'ha produït en un context de continu creixement tant a la resta d'Espanya com a la resta d'Europa.

L'edat dels emprenedors varia segons la fase del procés en què es troben. Així, la mitjana dels emprenedors potencials és de 35 anys; la dels que estan en fase inicial, de 39, i la dels consolidats puja a 48.

Perfil de les persones involucrades en el procés emprenedor

L'edat dels emprenedors varia segons la fase del procés en què es troben. Així, la mitjana dels emprenedors potencials és de 35 anys; la dels que estan en fase inicial, de 39, i la dels consolidats puja a 48. Des del 2010 no ha parat de créixer la TEA dels emprenedors en fase inicial d'edat compresa entre els 18 i els 24 anys, i ha passat del 2% al 9,1% el 2014, amb un increment del 82% respecte del 2013.

Així mateix, quan es compara l'evolució de la TEA considerant dos grups d'edats (18-34 i 35-64 anys) s'aprecia el gran augment de la proporció d'emprenedors joves catalans, que arriba fins al 9,3%. Aquest percentatge contrasta amb el 4,9% d'emprenedors joves a la resta d'Espanya (figura 17). L'índex TEA de joves (18-34 anys) de Barcelona i Catalunya també està per sobre del que s'observa a la resta de la UE (8,2%) (figura 18).

Emprendre a Catalunya continua essent una activitat en què predominen els homes. Una mica més de sis de cada deu emprenedors (61%) en fase inicial són del gènere masculí. No obstant això, l'activitat emprenedora femenina a Catalunya (5,9%) continua essent superior a la de la resta d'Espanya (4,3%) i la resta d'Europa (5,0%) (figura 19).

Es manté la proporció relativament alta d'emprenedors catalans amb un nivell educatiu alt, així com amb formació específica per emprendre. Precisament, la TEA de les persones que tenen educació superior ha estat del 20,5%; en destaca el fet que la més alta a Catalunya ha estat la femenina amb nivell d'educació alt (26%) (figura 20), que a Barcelona ha arribat al 27%.

Pel que fa al nivell de renda dels emprenedors, en totes les fases del procés emprenedor predomina el nivell situat entre 10.001 i 20.000 euros, amb l'única excepció dels emprenedors consolidats, en què el següent tram de renda és lleugerament superior.

Quan es compara l'evolució de l'índex TEA segons l'edat (18-34 i 35-64 anys) s'aprecia el gran augment el 2014 de la proporció d'emprenedors joves catalans fins a arribar al 9,3%.

Aquest percentatge, vora el 10%, contrasta amb el 4,9% d'emprenedors joves a la resta d'Espanya. Així mateix, l'índex TEA de joves catalans també està per sobre del que s'observa a la resta de la UE (8,2%).

La majoria de les persones emprenedores prové d'una situació laboral d'ocupació a temps complet o parcial (figura 21). Tot i així, encara s'observa una alta proporció d'emprenedors potencials (26%) i de naixents (23%) que estan a l'atur, i el percentatge dins del grup que ha abandonat el negoci és una mica més alt (27%).

Figura 17. Evolució de l'índex TEA per edat (18-34 anys i 35-64) a Catalunya i resta d'Espanya en el període 2004-2014

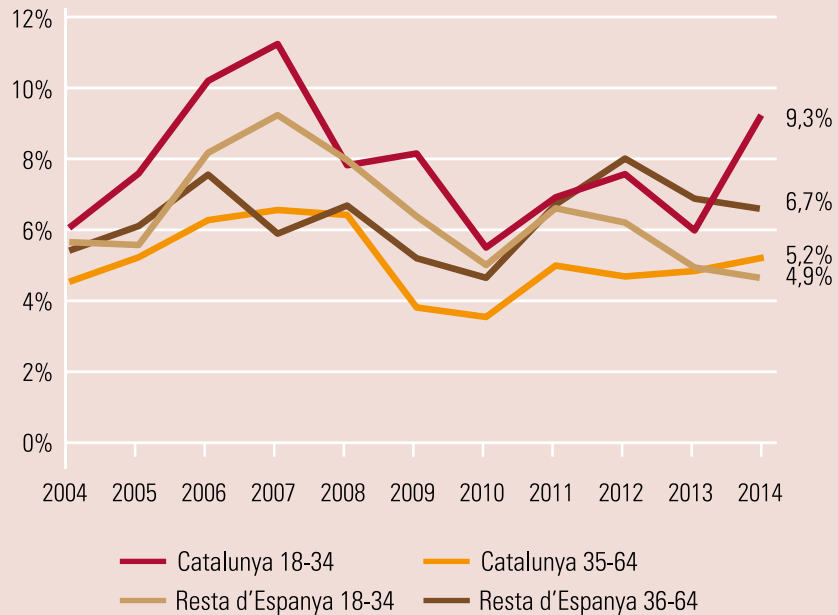

Figura 18. Evolució de l'índex TEA de joves (18-34 anys) a Barcelona, Catalunya, resta d'Espanya i resta UE en el període 2006-2014

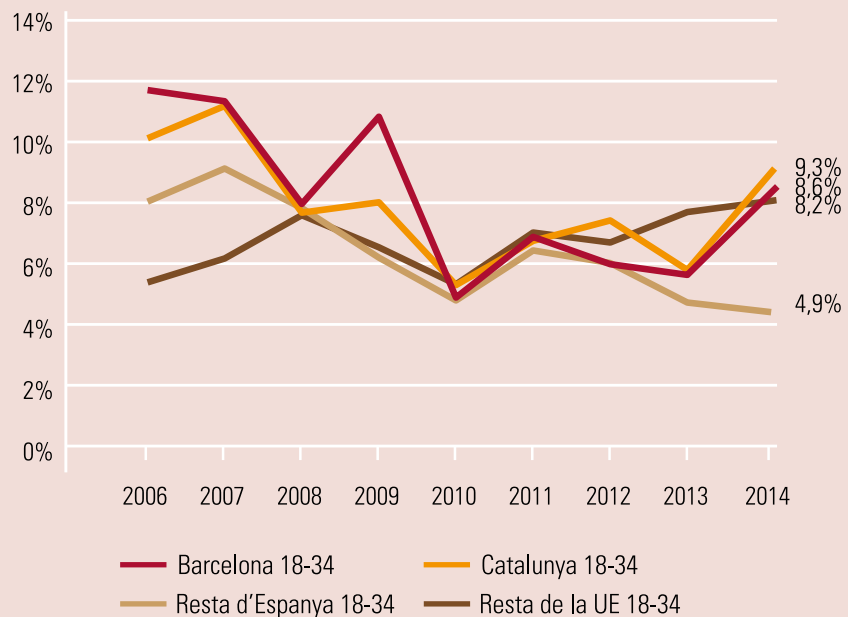
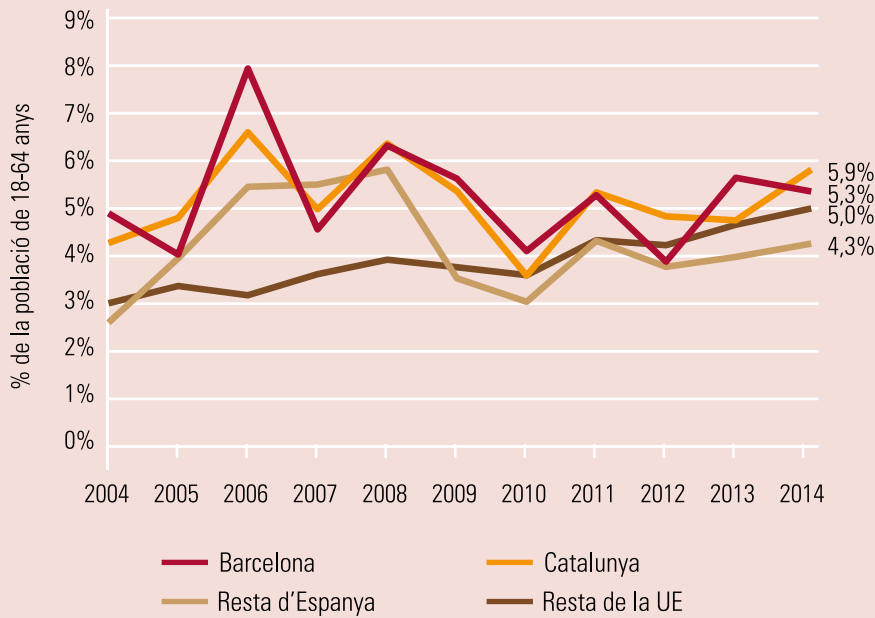

Figura 19. Evolució índex TEA femenina a Catalunya, resta d'Espanya i resta UE en el període 2004-2014

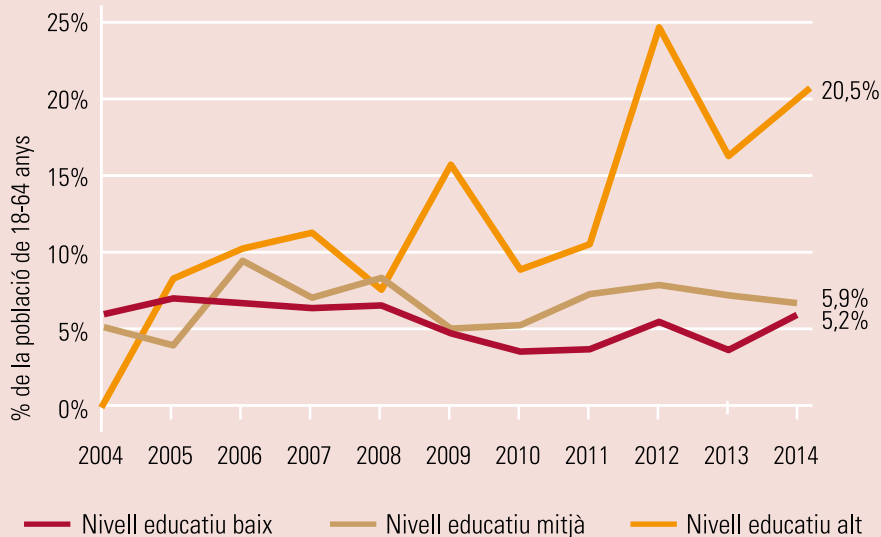

Aproximadament sis de cada deu emprenedors (61%) en fase inicial són del gènere masculí.

L'activitat emprenedora femenina a Catalunya (5,9%) continua essent superior a la de la resta d'Espanya (4,3%) i la resta d'Europa (5,0%).

Es manté la proporció relativament alta d'emprenedors catalans amb un nivell educatiu alt. La TEA més alta de Catalunya ha estat la de les dones amb educació superior (26%), que a Barcelona arriba al 27%.

Figura 20. Evolució índex TEA per nivell d'educació a Catalunya durant el període 2004-2014

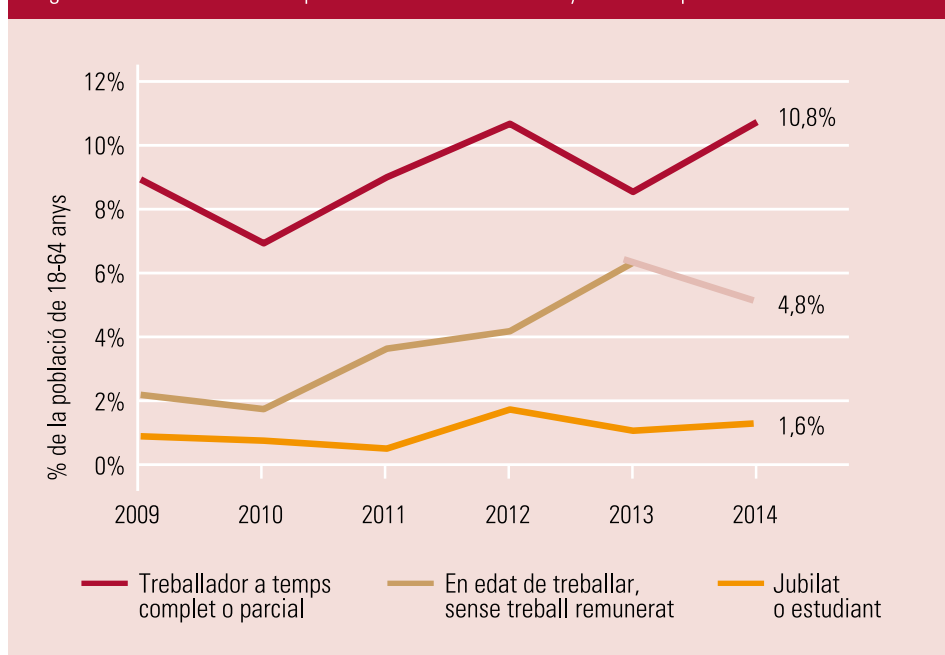

La majoria de les persones emprenedores prové d'una situació laboral d'ocupació a temps complet o parcial. Amb tot, s'observa una proporció considerable d'emprenadors potencials (26%) i de naixents (23%) que estan a l'atur.

El 2014 la meitat dels emprenadors catalans en fase inicial es concentren en el comerç de béns de consum (51%) i gairebé un terç donen serveis a empreses (31%). En el cas dels emprenadors consolidats hi ha un repunt de les activitats en sectors transformadors.

Els emprenadors en fase inicial creen empreses molt petites (un 71% sense treballadors). A més, les aspiracions de creixement continuen essent baixes (un 12% esperen tenir 6 treballadors o més en els pròxims 5 anys). També es manté la tendència dels últims anys a concentrar-se en el mercat local.

Figura 21. Evolució índex TEA per situació laboral a Catalunya durant el període 2009-2014

Perfil empresarial i aspiracions de l'activitat emprenedora

En línia amb la tendència dels últims anys, el 2014 la meitat dels emprenadors catalans en fase inicial es concentren en el comerç de béns de consum (51%) i gairebé un terç donen serveis a empreses (31%). En el cas dels emprenadors consolidats hi ha un repunt de les activitats en sectors transformadors que se situen per sobre dels serveis a empreses (33% davant d'un 21%).

En aquest context, es continuen creant empreses molt petites, la majoria sense treballadors (un 71%), per part dels emprenadors en fase inicial. El 2014 el 50% dels projectes naixents a Catalunya ha necessitat una inversió de com a mínim 20.000 euros i com a mínim un de cada quatre emprenadors hi va aportar el 100% amb fons propis. El percentatge d'inversors privats ha augmentat lleugerament el 2014 respecte del 2013 a Barcelona i Catalunya (de 3,9% a 4,3%) i torna la tendència creixent d'anys anteriors, després del descens del 2013.

Les aspiracions de creixement dels emprenadors catalans continuen essent baixes. Així, només un 12% esperen tenir 6 treballadors o més en els propers 5 anys. De manera similar, la majoria d'emprenadors en fase inicial (63%) no han llançat productes o serveis innovadors i només un petit percentatge (7%) considera que el grau de novetat dels seus productes és elevat. També la majoria d'emprenadors treballen amb tecnologies de més de 5 anys (75% dels que estan en fase inicial) i poc menys del 10% manifesta estar utilitzant tecnologies d'última generació. El 2014 es manté la tendència dels últims anys a concentrar-se en el mercat local (una mica més del 70%), tant en els emprenadors en fase inicial com els consolidats, encara que entre els primers augmenta la proporció amb un percentatge de clients estrangers entre el 25 i el 75%.

En comparació amb la resta de la UE, els emprenadors catalans dedicats tant a serveis a empreses com a serveis al consum el 2014 suposen una proporció més elevada del total d'emprenadors. No obstant això, les seves expectatives de creixement, la novetat dels productes i l'orientació internacional són força baixes en comparació amb aquestes economies (figura 22).

Respecte de la resta d'Espanya, els emprenedors a Barcelona i Catalunya que ofereixen serveis a empreses també suposen una proporció més elevada del total d'emprenedors. En canvi, les expectatives de creixement i la novetat dels productes que ofereixen els emprenedors catalans estan per sota de les de la resta d'Espanya. L'orientació internacional dels nous negocis és similar a Barcelona, Catalunya i Espanya.

A Barcelona els emprenedors tendeixen a disposar de tecnologies de menys d'1 any en una proporció més alta que a la resta de Catalunya, mentre que les expectatives de creixement en treballadors en els pròxims 5 anys són menors (figura 23).

Figura 22. Posicionament de Catalunya en comparació amb la mitjana de la resta d'Espanya i de la resta de la UE el 2014 respecte de les principals característiques de l'activitat emprenedora en fase inicial (TEA) el 2014

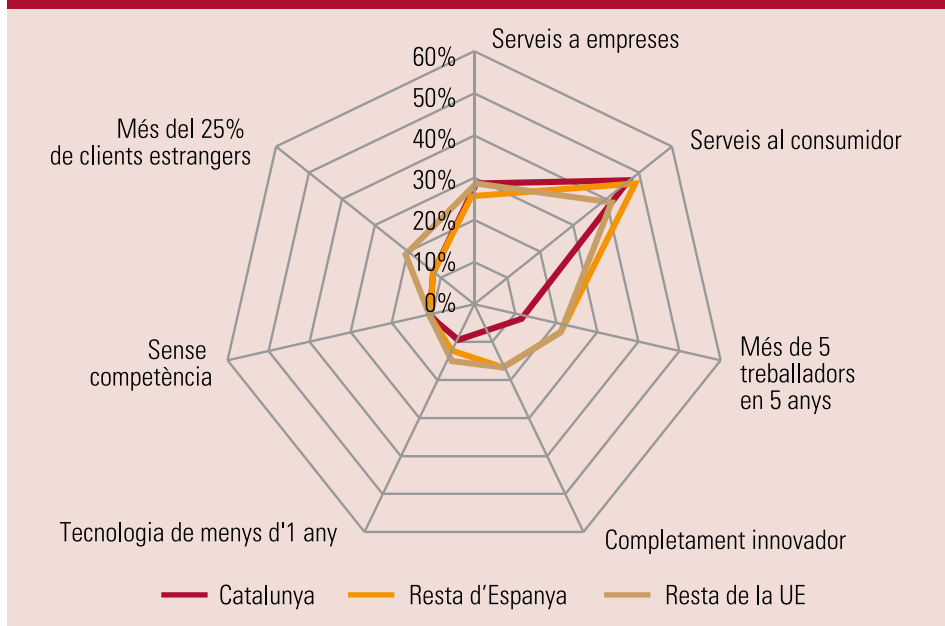
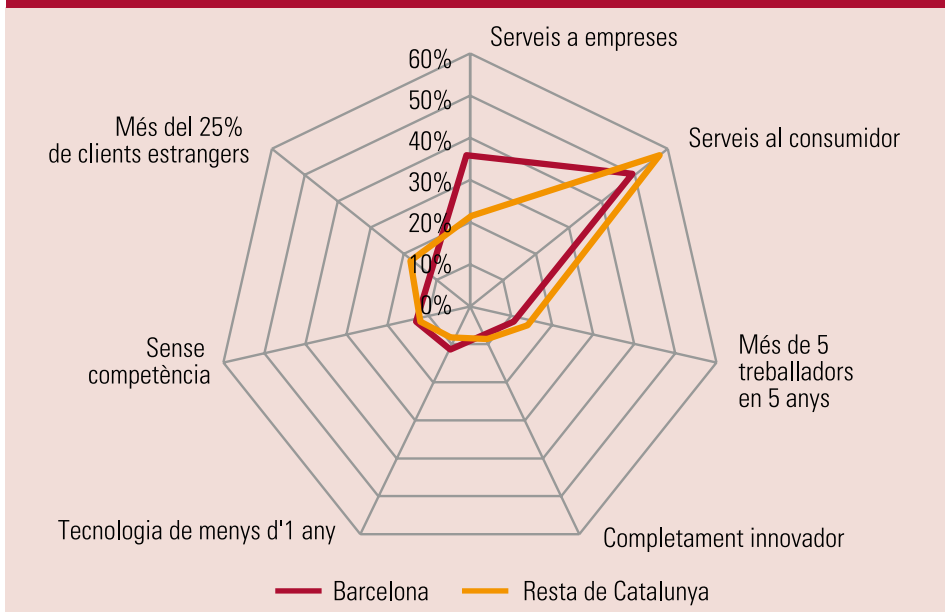

Figura 23. Posicionament de Barcelona en comparació amb la mitjana de la resta de Catalunya el 2014 respecte de les principals característiques de l'activitat emprenedora en fase inicial (TEA) el 2014

En comparació amb la resta de la UE, els emprenedors catalans se centren més en els serveis a empreses i serveis al consum. Les seves expectatives de creixement, la novetat dels productes i l'orientació internacional són força baixes en comparació amb Europa.

Els emprenedors a Barcelona i Catalunya que ofereixen serveis a empreses suposen una proporció més elevada del total d'emprenedors respecte de la mitjana espanyola.

A Barcelona els emprenedors tendeixen a disposar de tecnologies de menys d'1 any amb més proporció que a la resta de Catalunya.

Les condicions de l'entorn per emprendre a Catalunya han millorat lleugerament el 2014 respecte de l'any anterior, però encara són poc favorables.

Segons els experts consultats, es disposa d'una bona infraestructura física i de serveis, així com infraestructura comercial i professional. També valoren positivament els programes que promouen organismes públics.

Els aspectes que cal millorar encara són el finançament, la burocràcia i els impostos, així com l'educació emprendedora, sobretot en l'etapa escolar.

L'activitat emprendedora a Catalunya i Barcelona tendeix a situar-se per sobre de la de la resta d'Espanya, però no arriba als nivells de qualitat que existeixen als països europeus més avançats.

L'entorn emprendedor

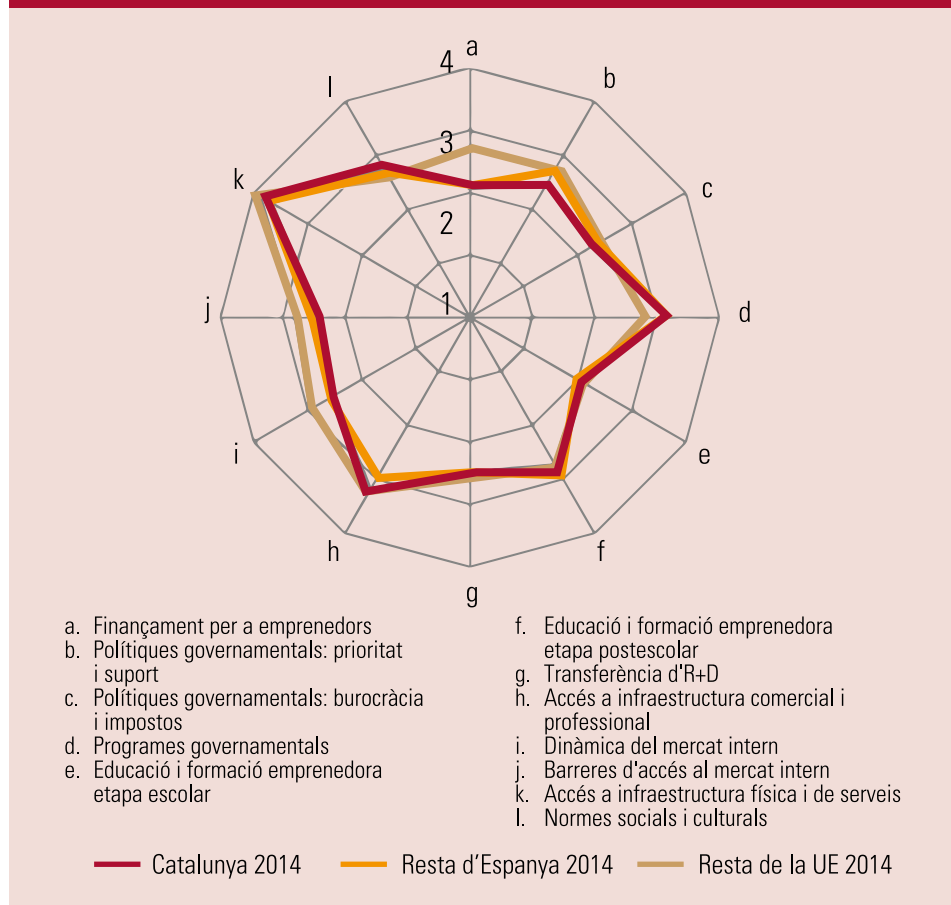
Per als experts enquestats, les condicions de l'entorn per emprendre han millorat lleugerament el 2014, però continuen essent poc favorables. Consideren que es disposa d'una bona infraestructura física i de serveis, així com infraestructura comercial i professional. També valoren positivament els programes promoguts per organismes públics, la majoria dels quals són d'àmbit local i autonòmic. La part que cal millorar, igual que l'any passat, encara és el finançament, la burocràcia i els impostos, així com l'educació emprendedora, sobretot en l'etapa escolar.

Quan es comparen els resultats amb els de la resta de països de la UE, els principals aspectes en què hi ha una esclatxa considerable són el finançament per a emprenedors i la dinàmica del mercat intern (figura 24). En canvi, la valoració dels experts dels programes governamentals és superior a Catalunya que a la UE. Les normes socials i culturals també són valorades a Catalunya per sobre de la resta d'Espanya i la resta de la UE.

Les quatre principals recomanacions per a la millora de les condicions de l'entorn de l'activitat emprendedora són les mateixes que l'any anterior: suport financer (67%), polítiques públiques: burocràcia i impostos (67%), educació i formació (33%) i programes públics (28%); tot i que les dues últimes han intercanviat l'orde.

Alguns dels experts han emfatitzat en les seves recomanacions dos temes: el volum de les empreses i la qualitat de les iniciatives emprendedores, claus per al canvi i la regeneració del teixit productiu, així com per a la creació de llocs de treball.

Figura 24. Valoració mitjana dels experts sobre les condicions de l'entorn per emprendre a Catalunya, la resta d'Espanya i la resta de la UE el 2014

Implicacions

Per a la conclusió general de l'informe GEM 2014 es pot afirmar que l'activitat emprenedora a Catalunya i Barcelona tendeix a situar-se per sobre de la de la resta d'Espanya, encara que aquesta activitat no arribi als nivells de qualitat que hi ha als països europeus amb economies basades en la innovació.

Així, encara que l'augment de l'activitat emprenedora és altament positiu, sembla necessari que també millori el perfil dels nous emprenedors i de les empreses creades fruit d'aquesta activitat. Per aquest motiu, les polítiques de foment de la creació d'empreses s'haurien de centrar en els jaciments d'emprenedors, dels quals els principals són els universitaris (titulats, investigadors, etc.) i els directius d'empresa (tant els que estan en actiu com els que no ho estan). Les persones d'aquests dos col·lectius solen estar preparades i poden estar suficientment motivades per crear empreses innovadores, amb una orientació internacional i capaces de crear nous llocs de treball amb uns salaris més bons.

També seria fonamental augmentar el volum inicial de les noves empreses, així com potenciar-ne el creixement subsegüent, tot tenint en compte que els dos grans reptes de la nostra economia són guanyar competitivitat i augmentar el ritme de creació d'ocupació.

La millora de la competitivitat de les empreses i l'increment de les exportacions es pot aconseguir, simplificadament, a través de dues maneres: disminuir el preu de les exportacions tot mantenint la qualitat, o augmentar la qualitat i mantenir el preu. Des de la crisi l'estratègia de recuperació de competitivitat s'ha orientat a la reducció dels costos laborals unitaris; però aquesta via no sembla ser sostenible a llarg termini. L'altra manera es basa en una estratègia de millora de la qualitat dels productes exportats, fruit de la capacitat d'innovar i del desenvolupament tecnològic de les empreses. Ara bé, una de les claus que determina la capacitat d'implementar aquesta estratègia, així com la d'entrar en nous mercats internacionals, és el volum. I Catalunya, i també Espanya, té un percentatge, en comparació amb altres països europeus, excessivament alt de microempreses en el sector industrial, que, a més, no ha deixat de reduir-se en favor dels serveis, especialment els dedicats al comerç de béns de consum.

Per aquests motius, un dels objectius prioritaris dels programes públics hauria de ser establir un context que facilités no només la creació, sinó també la consolidació i expansió de les empreses creades recentment. El repte en un futur pròxim és, doncs, afavorir un volum més gran de les empreses catalanes per tal que siguin més innovadores i millorin la qualitat dels productes i la competitivitat internacional.

Es recomana potenciar el volum de les empreses i la qualitat de les iniciatives emprenedores, claus per a la regeneració del teixit productiu i la creació de llocs de treball.

La millora de la competitivitat de les noves empreses passa principalment per millorar la qualitat dels productes, fruit de la capacitat d'innovar i del desenvolupament tecnològic, cosa que depèn en bona mesura de la mida de l'empresa.

La implicació principal consisteix a atendre no només la creació d'empreses sinó també la consolidació i expansió de les empreses creades recentment.

Annex 1. Quadre de comandament integral GEM Barcelona 2014

Valors, actituds i aspiracions emprenedores en la població	2013	2014	Evolució
Té una certa xarxa social (coneix emprenedors)	32,4%	34,8%	Augmenta
Percep bones oportunitats per emprendre	18,5%	22,7%	Augmenta
Reconeix en si mateix habilitats i coneixements per emprendre	49,3%	51,2%	Augmenta
La por davant del fracàs és un obstacle per emprendre	45,3%	44,5%	Disminueix
Pensa que la població catalana posseeix esperit competitiu	28,0%	26,6%	Disminueix
Té intenció d'emprendre en els pròxims tres anys	11,5%	10,2%	Disminueix
Ha abandonat una activitat per tancar-la o traspassar-la o per jubilació	1,70%	1,69%	Estable
Ha actuat d'inversor informal o <i>Business Angel</i>	4,0%	4,3%	Augmenta
TEA, taxa d'iniciatives d'entre 0 i 3,5 anys al mercat sobre població de 18-64 anys a Barcelona	2013	2014	Evolució
TEA Total	6,6%	7,3%	Augmenta
TEA Femenina (sobre total de població femenina de 18-64 anys)	5,7%	5,3%	Estable
TEA Masculina (sobre total de població masculina de 18-64 anys)	7,8%	9,2%	Augmenta
Distribució de la TEA, presa com a 100%	2013	2014	Evolució
TEA per necessitat (iniciatives creades per falta d'alternatives de feina)	30,2%	26,5%	Disminueix
TEA per oportunitat (iniciatives que aprofiten un negoci detectat)	64,8%	69,8%	Augmenta
TEA per un altre motiu (iniciatives creades per altres motius)	5,0%	3,7%	Disminueix
TEA del sector extractiu o primari	0,0%	2,0%	Augmenta
TEA del sector transformador	16,2%	14,1%	Disminueix
TEA del sector de serveis a les empreses	33,9%	34,9%	Augmenta
TEA del sector orientat al consum	49,9%	49,0%	Disminueix
TEA sense treballadors	44,3%	70,7%	Augmenta
TEA d'1-5 treballadors	44,2%	22,4%	Disminueix
TEA de 6-19 treballadors	4,8%	5,2%	Augmenta
TEA de 20 treballadors o més	6,8%	1,7%	Disminueix
TEA iniciatives completament innovadores en producte o servei	20,2%	7,4%	Disminueix
TEA iniciatives sense competència en el principal mercat	15,2%	12,1%	Disminueix
TEA iniciatives que utilitzen tecnologies de menys d'un any en el mercat	16,1%	10,2%	Disminueix
TEA iniciatives que exporten més del 25%	14,0%	11,0%	Disminueix
TEA iniciatives amb expectativa de més 5 treballadors en 5 anys	19,3%	10,6%	Disminueix

Annex 2. Quadre de comandament integral GEM Catalunya 2014

Valors, actituds i aspiracions emprenedores en la població	2013	2014	Evolució
Té una certa xarxa social (coneix emprenedors)	32,3%	37,2%	Augmenta
Percep bones oportunitats per emprendre	18,1%	22,6%	Augmenta
Reconeix en si mateix habilitats i coneixements per emprendre	50,7%	51,9%	Augmenta
La por davant del fracàs és un obstacle per emprendre	45,5%	45,0%	Estable
Pensa que la població catalana posseeix esperit competitiu	26,4%	27,0%	Estable
Té intenció d'emprendre en els pròxims tres anys	10,9%	9,7%	Disminueix
Ha abandonat una activitat per tancar-la o traspassar-la o per jubilació	1,75%	1,48%	Disminueix
Ha actuat d'inversor informal o <i>Business Angel</i>	3,9%	4,2%	Augmenta
TEA, taxa d'iniciatives que duen entre 0 i 3,5 anys en el mercat sobre la població de 18-64 anys resident a Catalunya	2013	2014	Evolució
TEA Total	6,6%	7,5%	Augmenta
TEA Femenina (sobre total de població femenina de 18-64 anys)	4,8%	5,9%	Augmenta
TEA Masculina (sobre total de població masculina de 18-64 anys)	8,3%	9,1%	Augmenta
Distribució de l'índex TEA, pres com a 100%	2013	2014	Evolució
TEA per necessitat (iniciatives creades per falta d'alternatives de feina)	28,0%	27,6%	Estable
TEA per oportunitat (iniciatives que aprofiten un negoci detectat)	66,8%	68,4%	Augmenta
TEA per un altre motiu (iniciatives creades per altres motius)	5,3%	4,0%	Disminueix
TEA del sector extractiu o primari	1,5%	3,5%	Augmenta
TEA del sector transformador	20,6%	14,2%	Disminueix
TEA del sector de serveis a les empreses	29,9%	31,1%	Augmenta
TEA del sector orientat al consum	48,0%	51,1%	Augmenta
TEA sense treballadors	47,7%	70,5%	Augmenta
TEA d'1-5 treballadors	40,9%	23,8%	Disminueix
TEA de 6-19 treballadors	5,0%	4,5%	Disminueix
TEA de 20 treballadors o més	6,5%	1,1%	Disminueix
TEA iniciatives completament innovadores en producte o servei	19,7%	7,5%	Disminueix
TEA iniciatives sense competència en el principal mercat	12,9%	11,9%	Disminueix
TEA iniciatives que utilitzen tecnologia de menys d'un any en el mercat	15,1%	9,2%	Disminueix
TEA iniciatives que exporten més del 25%	12,1%	13,0%	Augmenta
TEA iniciatives amb expectativa de més 5 treballadors en 5 anys	17,5%	11,5%	Disminueix
Valoració mitjana dels experts de les condicions d'entorn (mínim 1—màxim 5)	2013	2014	Evolució
Finançament per a emprenedors	1,9	2,1	Augmenta
Polítiques governamentals: emprenedoria com a prioritat i el seu suport	2,5	2,5	Estable
Polítiques governamentals: burocràcia i impostos	2,2	2,3	Estable
Programes governamentals	3,1	3,1	Estable
Educació i formació emprenedora etapa escolar	2,1	2,0	Estable
Educació i formació emprenedora etapa postescolar	2,7	2,7	Estable
Transferència d'R+D	2,4	2,5	Estable
Existència i accés a infraestructura comercial i professional	3,0	3,2	Augmenta
Dinàmica del mercat intern	2,6	2,5	Estable
Barreres d'accés al mercat intern	2,4	2,4	Estable
Existència i accés a infraestructura física i de serveis	3,6	3,7	Estable
Normes socials i culturals	2,5	2,7	Augmenta

